

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 6.2.2003
KOM(2003) 57 lopullinen

**KOMISSION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE, EUROOPAN PARLAMENTILLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**SOSIAALIPOLIITTISEN OHJELMAN TOTEUTTAMISTA KOSKEVA
TULOSTAULU**

1. Johdanto

Kyseessä on kolmas tulostaulukko, jonka komissio esittää raportoidakseen sosiaalipoliittisen ohjelman¹ toteuttamisesta. Asiakirjassa keskitytään pääasiassa vuoden 2002 tärkeimpiin saavutuksiin.²

Vuosittaisella tulostaululla vastataan sekä Euroopan parlamentin että Eurooppa-neuvoston esittämään kehotukseen pitää kirjaa saavutuksista ja varmentaa eri toimijoiden sitoutuminen ja osallistuminen ohjelman toteuttamiseen. Tulostaulun tavoitteena ei ole asettaa jäsenvaltioita paremmuusjärjestykseen vaan seurata, miten ohjelma on muunnettu poliittisiksi ja konkreettisiksi toimiksi. Tulostaululla täydennetään sosiaalipoliittiseen ohjelmaan liittyvien toimien osalta vuosittaista yhteenvertoraporttia, joka toimitetaan keväällä kokoontuvalle Eurooppa-neuvostolle.

Edistyksen mittarina käytetään kesäkuussa 2000 annettua komission tiedonantoa ja joulukuussa 2000 Nizzassa kokoontuneen Eurooppa-neuvoston vahvistamia poliittisia suuntaviivoja.

Sosiaalipoliittinen ohjelma toimii EU:n oppaana sen pyrkiessä nykyaikaistamaan ja parantamaan Euroopan sosiaalista mallia investoimalla ihmisiin ja rakentamalla aktiivista hyvinvointiyhteiskuntaa. Ohjelmalla edistetään maaliskuussa 2000 Lissabonissa kokoontuneessa Eurooppa-neuvostossa määriteltyjen strategisten tavoitteiden saavuttamista.

Ohjelman tarkoituksena on vastata EU:ssa kohdattuihin yhteisiin haasteisiin ja varmistaa samalla, että uusia mahdollisuuksia hyödynnetään täysimääräisesti. Ohjelmassa on päällimmäisenä Lissabonin tavoitteiden – joita on tarkennettu myöhemmissä Eurooppa-neuvoston kokouksissa – toteuttaminen luomalla positiivinen vuorovaikutus talous-, työllisyys- ja sosiaalipoliittikan välille.

Ohjelmalla olisi vahvistettava sosiaalipoliittikkaa tuottavana tekijänä sekä solidaarisuutta ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Laadun edistäminen on yksi ohjelman perustekijöistä.

2. Taloudellinen, yhteiskunnallinen ja työllisyystilanne

Taloudellinen tilanne

Euroopan talouselämä loi vuonna 2001 noin 2 miljoonaa uutta työpaikkaa. Tämän tuloksena työllisyysaste³ kohosi vuonna 2000 olleesta 63,4 prosentista 64,1 prosenttiin vuonna 2001. Naisten työllisyysaste kohosi 54,1 prosentista 55 prosenttiin. Samalla kaudella työttömyysaste putosi 7,8 prosentista 7,4 prosenttiin. Myös pitkäaikaistyöttömyys väheni edelleen – vuoden 2000 tasosta 3,5 prosentista 3,1 prosenttiin vuonna 2001. Työllisyystilanteen kohentuminen tapahtui heikkenevässä taloudellisessa ympäristössä.

---

¹ KOM(2000) 379, 28.6.2000; parlamentin päätöslauselma A5-291/2000, 25.10.2000; Nizzan Eurooppa-neuvoston päätelmät.

² Asiakirjassa otetaan kuitenkin huomioon viime vuosina toteutetut toimet ja tulevat aloitteet, jotta saataisiin tehtyä mahdollisimman selkeä yleiskatsaus.

³ Tiedot työllisyysasteista ja pitkäaikaistyöttömyydestä perustuvat 16. joulukuuta 2002 saatuihin tarkistettuihin tietoihin.

Vuodesta 2000 vuoteen 2001 BKT:n kasvu putosi 3,4 prosentista 1,5 prosenttiin, ja syksyllä 2002 annetussa komission talousennusteessa⁴ todetaan, että elpyminen on alun perin odotettua hitaampaa. Keskimääräiseksi kasvuksi on arvioitu 1 prosentti vuonna 2002 ja 2 prosenttia vuonna 2003. Nyt odotetaan, että talouskasvu alkaa taas kiihtyä vuoden 2003 jälkipuoliskolla. Uusia työpaikkoja odotetaan syntyvän edelleen kaudella 2002–2003 noin 1 miljoonaa, mutta samalla työttömyysasteen ennustetaan nousevan hitaasti – 7,6 prosenttiin vuonna 2002 ja 7,7 prosenttiin vuonna 2003. Työttömyysasteen odotetaan taas ryhtyvän putoamaan vuoden 2001 tasolle eli 7,4 prosenttiin vuonna 2004. Inflaation ei ennusteta putoavan alle 2 prosentin vuonna 2003, ja julkisen talouden alijäämän odotetaan kasvavan 1,9 prosenttiin BKT:stä koko EU:ssa (ja 2,3 prosenttiin euroalueella).

Työllisyystilanne

Viimeaikaisesta talouskasvun hidastumisesta huolimatta EU:n työmarkkinatilanne on edelleen kohentunut: uusia työpaikkoja on syntynyt ja politiikka tukee työllisyyttä. Joustavien työmarkkinoiden kääntopuolena kuitenkin on, että lyhyellä aikavälillä tuottavuuden kasvun odotetaan pysyvän alhaisena⁵.

Vuodesta 1997 lähtien on luotu yli 10 miljoonaa työpaikkaa, joista 6 miljoonaa on mennyt naisille, ja työttömien määrä on vähentynyt 4 miljoonalla. Euroopan työllisyysstrategiaa koskevassa katsauksessa ja arvioinnissa todettiin, että strategian viiden täytäntöönpanovuoden aikana EU:n työmarkkinoiden rakenteelliset parannukset ovat vakiintuneet ja ettei työpaikkojen lisääntyminen ole yksinomaan suhdannevaihteluiden ansiota.

Rakenteellisen työttömyyden vähentyminen, talouskasvun yhä suuremmat työllisyysvaikutukset ja työmarkkinoiden nopeampi reagointi taloudellisiin ja yhteiskunnallisiin muutoksiin osoittavat parannusten rakenteellisen luonteen. Vielä tarvitaan kuitenkin merkittäviä rakenteellisia parannuksia, jotta voidaan lisätä talouden kykyä reagoida kriiseihin tuote-, pääoma- ja työmarkkinoiden uudistuksilla.

Havaituista parannuksista huolimatta markkinoilla esiintyy jatkuvasti heikkouksia, joita olisi käsiteltävä kiireesti. Tällaisia ovat esimerkiksi seuraavat:

- edelleen korkeat työttömyys- ja pitkäaikaistyöttömyysasteet
- edelleen alhainen naisten työllisyysaste
- työllisyysasteen epätasainen jakauma ikäryhmittäin niin, että etenkin ikääntyneillä mutta myös nuorilla on suuria ongelmia löytää työtä tai pysyä työllistettynä
- siirtolaiset, etnisiin vähemmistöihin kuuluvat ja muut epäsuotuisassa asemassa olevat ryhmät kohtaavat edelleen merkittäviä esteitä työmarkkinoilla
- useissa jäsenvaltioissa esiintyvät alueelliset erot, jotka vaikuttavat Euroopan sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen
- pysyvät alueellisten työmarkkinoiden pullonkaulat ja jatkuva ammattitaitoisen työvoiman puute.

---

⁴ Euroopan komissio: European Economy 5/2002.

⁵ Uusien työpaikkojen ja tuottavuuden välinen suhde on keskeistä toimenpiteissä, joilla tuetaan työn laatua (ks. jäljempänä).

Jotta voitaisiin saavuttaa Lissabonin tavoitteet vuoteen 2010 mennessä, on luotava vielä 15 miljoonaa uutta työpaikkaa.⁶ Haasteet ovat hyvin tiedossa: työllisyysstrategian kautta edistettyä lupaavaa työmarkkinauudistusta olisi jatkettava edelleen energisemmin ja päättäväisemmin, etenkin nykyisessä heikommassa taloustilanteessa. Hätiköityjä toimenpiteitä, jotka haittaisivat kestävä työllisyystilanteen parantumista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, olisi vältettävä kaikin keinoin.

Yhteiskunnallinen tilanne

Työmarkkinoiden rakenteelliset heikkoudet ovat suureksi osaksi aiheuttaneet pysyvän köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen, joka on yksi unionin hankalimmista ongelmista. Tässä on kuitenkin otettava huomioon myös muut tekijät, kuten huono terveys ja työkyvyttömyys, perheen hajoaminen taikka perusammattitaidon puute. Toisaalta työpaikka ei ehkä ole riittävä keino, jolla työntekijä voi välttää köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen, etenkin silloin jos siihen liittyy matala palkka, heikko laatu, työsuhteen epävarmuus tai riittämätön koulutus. Näistä syistä työllisyystilanteen kohentaminen unionissa – mikä tietenkin on positiivista kehitystä – ei ehkä itsessään riitä vähentämään merkittävästi köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä.

Tuoreimmat saatavilla olevat tulotiedot (vuodelta 1999)⁷ osoittavat, että 15:tä prosenttia väestöstä eli yli 56:a miljoonaa ihmistä, uhkasi silloisella tulotasolla köyhyys, mikä tarkoittaa alle 60 prosentin tuloja tasoitetusta kansallisesta mediaanitulosta. Erityisen huolestuttavaa on, että 9:ää prosenttia EU:n väestöstä uhkaa jatkuvasti köyhyys (eli heitä uhkasi köyhyys vähintään kahtena vuonna kolmen edeltävän vuoden aikana). Sosiaaliturva on keskeisessä asemassa köyhyysriskin pienentämisessä. Ilman sosiaalisia tulonsiirtoja köyhyysriski olisi ollut 24 prosenttia (jos eläkkeitä ei oteta mukaan tulonsiirtojen määritelmään) tai 40 prosenttia (jos eläkkeet otetaan mukaan). Tämä osoittaa tulonjaon merkityksen ja heikkoudet.

Ongelman laajuus vaihtelee suuresti jäsenvaltioiden välillä. Joissakin jäsenvaltioissa pienet tulot ja perushyödykkeiden ja -palveluiden heikko saatavuus ovat laajalle levinneitä ongelmia ja koskevat suuria väestöryhmiä, mutta toisissa kattava sosiaaliturvajärjestelmä ja yleinen julkisten palveluiden saatavuus keskeisillä aloilla (koulutus, terveydenhuolto, vanhusten pitkäaikaishoito, asuminen) ovat keskittäneet ongelman vain tiettyihin väestöryhmiin.

Tilastotiedoista saa kuitenkin vain osittaisen kuvan sosiaalisen syrjäytymisen laajuudesta, koska monet sosiaaliryhmät, joihin se eniten vaikuttaa, ovat suureksi osaksi "näkymättömiä" sosiaalitalastoissa ainakin EU:n tasolla vertailukelpoisissa tilastoissa. Tämä koskee erityisesti kodittomia ja laitoksissa asuvia ihmisiä.

Vuonna 2001 tehdyssä köyhyyttä ja integroitumista koskevassa Eurobarometri-kyselyssä (*Social precariousness and social integration*) kävi ilmi, että suuri osuus ihmisistä pitää itseään köyhinä (subjektiivinen köyhyys), etenkin Etelä-Euroopassa.

---

⁶ KOM(2002) 9 ja neuvoston sopimus 8.3.2002 - *Työvoimaosuuden kohottaminen ja aktiivisen ikääntymisen edistäminen*.

⁷ Viimeisimmät kotitalouskyselyn tulokset saatiin joulukuussa 2002. Joulukuun 2002 versiossa kotitalouskyselyn käyttäjätietokantaan on tehty tärkeitä tietojen tarkistuksia joidenkin maiden osalta ja metodologisia muutoksia liiallisten painotusten välttämiseksi ja mukautusten tekemiseksi kotitalouden vastaamattajättämistilanteessa. Tämän vuoksi vuotta 1998 ja sitä edeltäviä vuosia koskevia indikaattoreita, jotka perustuvat joulukuun 2001 tietokantaan, ei voida pitää vertailukelpoisina samoja vuosia koskevien niiden indikaattoreiden kanssa, jotka perustuvat uuteen tietokantaan.

Viimeisimmät rakenneindikaattoreista saadut tiedot osoittavat, että tulonjaossa on merkittäviä ja jatkuvia eriarvoisuuksia. Eniten ansaitsevien 20 prosentin tulojen suhde vähiten ansaitsevien 20 prosentin tuloihin on 4,6 koko EU:ssa, ja tähän lukuun kätkeytyy suuria eroavaisuuksia jäsenvaltioiden välillä.

3. Sosiaalipoliittisen ohjelman täytäntöönpano

Sosiaalipoliittisen ohjelman täytäntöönpanon tarkastelu vuonna 2002 on siis hyvässä vauhdissa. Aloitteet ja toimenpiteet on käynnistetty ilmoitetun mukaisesti.

3.1 Enemmän ja parempia työpaikkoja

Sosiaalipoliittisen ohjelman ehdottomana prioriteettina on pyrkiä täystyöllisyyden tavoitteeseen, joka on määritelty Lissabonin strategiassa niin, että nostetaan kokonaistyöllisyysaste mahdollisimman lähelle 70:ää prosenttia ja naisten työllisyysaste yli 60:een prosenttiin vuoteen 2010 mennessä.

Tukholmassa keväällä 2001 kokoontunut Eurooppa-neuvosto täydensi Lissabonin tavoitteita lisäämällä niihin välitavoitteet vuodeksi 2005, johon mennessä kokonaistyöllisyysasteen pitäisi olla 67 prosenttia ja naisten työllisyysasteen 57 prosenttia. Siellä myös esitettiin tavoitteeksi 50 prosentin työllisyysaste ikääntyvien (55–64-vuotiaiden) osalta vuoteen 2010 mennessä. Barcelonan Eurooppa-neuvostossa keväällä 2002 määrällisiä tavoitteita vielä täsmennettiin esittämällä, että keskimääräistä todellista työnteon päättämiskääh olisi nostettava vähitellen viidellä vuodella vuoteen 2010 mennessä. Komissio ja neuvosto antoivat yhteisen raportin työvoimaosuuden kohottamisesta ja aktiivisen ikääntymisen edistämisestä.

Barcelonassa maaliskuussa 2002 pidetyssä Eurooppa-neuvoston kevätkokouksessa esitettiin lastenhoitopalveluiden tarjontaa koskeva tavoite: vuoteen 2010 mennessä olisi tarjottava hoitopaikka vähintään 33 prosentille alle 3-vuotiaista ja vähintään 90 prosentille yli kolmivuotiaista mutta alle kouluikäisistä lapsista. Tavoitteen saavuttamisen pitäisi välittömästi lisätä naisten määrää palkkatyössä sekä helpottaa työ- ja perhe-elämän yhteensovittamista niin naisten kuin miestenkin keskuudessa.

Tarve Euroopan tasoisten tavoitteiden asettamiseen on kasvamassa, mutta jäsenvaltiot eivät ole sitoutuneet tähän asettamalla kansallisia tavoitteita. Tämä heikentää EU:n mahdollisuuksia saavuttaa kokonaistavoite, johon kunkin jäsenvaltion poliittiset johtajat ovat sitoutuneet.

Tärkein toimi

- Yhteinen raportti työvoimaosuuden kohottamisesta ja aktiivisen ikääntymisen edistämisestä⁸

⁸ KOM(2002) 9, 24.1.2002, neuvoston hyväksyntä maaliskuussa 2002.

Vahvistetaan ja jatketaan koordinoitua työllisyysstrategiaa

Työllisyyden suuntaviivat vuodeksi 2002 olivat viimeiset, jotka annettiin Luxemburgissa marraskuussa 1997 pidetyssä ylimääräisessä työllisyyttä käsitelleessä Eurooppa-neuvostossa sovitun viisivuotiskauden puitteissa. Komissio esitti suuntaviivat syyskuussa 2001, ja neuvosto hyväksyi ne virallisesti helmikuussa 2002 Euroopan parlamentin antaman lausunnon jälkeen. Työllisyyden suuntaviivat ovat johdonmukaisia talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen⁹ kanssa, mutta työllisyyden suuntaviivoissa keskitytään pääasiassa työllisyyspolitiikan uudistuksiin.

Komissio ehdotti vuosittaisen talous- ja työllisyyspolitiikan koordinaatiokierroksen selkeyttämistä vuodesta 2003 alkaen. Kierrosten aikataulujen synkronoinnilla saadaan käyttöön politiikan täytäntöönpanon tarkasteluvaihe, jonka perusteella esitetään kevään Eurooppa-neuvostolle täytäntöönpanopaketti, ja Eurooppa-neuvoston jälkeinen politiikan laadintavaihe, jonka perusteella hyväksytään virallisesti työllisyyden suuntaviivat ja talouspolitiikan laajat suuntaviivat.

Politiikan koordinoiminen liittyvänä siirtymätoimenpiteenä komissio esitti neuvostolle marraskuussa vain luonnoksen yhteiseksi työllisyysraportiksi 2002 ja tekee ehdotuksen työllisyyden suuntaviivoista ja suosituksista vasta kevään 2003 Eurooppa-neuvoston kokouksen jälkeen. Yhteisen työllisyysraportin luonnoksessa, joka on osa täytäntöönpanopakettia, esitellään ja arvioidaan yksityiskohtaisesti toimenpiteet ja aloitteet, jotka jäsenvaltiot ovat toteuttaneet vastauksena vuoden 2002 työllisyyden suuntaviivoihin ja maakohtaisiin työllisyyspolitiikan suosituksiin.

Synkronointi on hyvin ajoitettu, etenkin kun Euroopan työllisyysstrategian uutta vaihetta ollaan valmistelemaan vuodeksi 2003. Tärkeä tekijä tässä uudessa vaiheessa on jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan koordinoimisen arviointi, joka tehdään Luxemburgissa marraskuussa 1997 pidetyn ylimääräisen työllisyyttä käsitelleen Eurooppa-neuvoston jälkeiseltä kaudelta. Arvioinnista vastaavat yhdessä komissio ja jäsenvaltiot. Tiedonanto Euroopan työllisyysstrategian ensimmäisistä viidestä toteutusvuodesta tarjoaa kattavan tiivistelmän arvioinnista, ja siinä pidettiin strategian samoin kuin yksittäisten suuntaviivojen ja poliittisten toimenpiteiden vaikutuksia myönteisinä. Komissio antaa arvioinnin ja myöhempien keskustelujen ja kannanottojen jälkeen vuoden 2003 alussa uuden tiedonannon Euroopan työllisyysstrategian tulevaisuudesta.

Neuvosto ja Euroopan parlamentti sopivat vuonna 2002 sovittelumenettelyn jälkeen työllisyyden edistämistä koskevasta toimintaohjelmasta, josta komissio oli tehnyt ehdotuksen heinäkuussa 2000. Ohjelmalla edistetään hyvien toimintatapojen vaihtoa, verkottumista ja työmarkkinatilanteen perusteellista analysointia.

---

⁹ KOM(2002) 93, 21.2.2002, vuoden 2001 talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen täytäntöönpanosta; KOM(2002) 191, 24.4.2002, komission suositus jäsenvaltioiden ja yhteisön vuoden 2002 talouspolitiikan laajoiksi suuntaviivoiksi; neuvoston virallinen hyväksyntä kesäkuussa 2002 (EYVL 182, 11.7.2002, s. 1).

Tärkeimmät toimet

- Jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivat vuodeksi 2002¹⁰
- Suositus jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan täytäntöönpanosta¹¹
- Katsaus Euroopan työllisyysstrategian ensimmäisiin viiteen toteutusvuoteen¹²
- Talous- ja työllisyyspolitiikan koordinaatioprosessin selkeyttäminen¹³
- Luonnos yhteiseksi työllisyysraportiksi 2002¹⁴
- Yhteisön edistämistoimet työllisyyden alalla¹⁵

Työn laatu

Lissabonin Eurooppa-neuvosto esitti työpaikkojen lisäämistä ja parantamista koskevan kaksitahaisen tavoitteen, jossa korostuu määrän ja laadun voimakas keskinäinen riippuvuus. Täystyöllisyyden tavoitteen saavuttamista – sekä naisten että miesten osalta – helpottaa työn laadun parantuminen, koska työn laatua voidaan parantaa työpaikkojen lisääntymisen ansiosta. Tämä strateginen valinta tehtiin korkeimmalla poliittisella tasolla. Euroopan tulevaisuus ja eurooppalaisten yritysten kilpailukyky riippuu korkealaatuisten tavaroiden ja palveluiden tuottamisesta, mikä taas on toteutettavissa vain ammattitaitoisen, terveen, sitoutuneen ja tuottavan työvoiman kautta.

Samainen lähestymistapa oli keskeisenä sosiaalipoliittisessa ohjelmassa, ja sitä kehiteltiin edelleen komission tiedonannossa *Työllisyys- ja sosiaalipoliittikka: investoiminen laatuun*¹⁶. Laekenissa kokoontunut Eurooppa-neuvosto vahvisti indikaattorit edistymisen seurantaan varten. Tälle asialle annettu ensisijainen asema näkyy tiedoissa, jotka sisältyvät *Employment in Europe 2002* -raporttiin¹⁷.

Työllisyysasteen ja työn laadun samoin kuin laadun ja tuottavuuden välinen positiivinen yhteys voidaan havaita empiirisesti. Mahdollisia tulevaisuuden skenaarioita koskevissa ennusteissa näkyy, että Euroopan työmarkkinoiden laadun parantuminen on edellytys sille, että pystytään pienentämään erilaisia ikään, sukupuoleen ja ammattitaitoon liittyviä eroja, jotka edelleen ovat tärkeimpiä esteitä pyrittäessä parantamaan työllisyystilannetta EU:ssa, ja että pystytään poistamaan alueelliset työllisyyserot. Euroopan työmarkkinoilla viime aikoina havaitussa työmarkkinadynamiikassa ei kuitenkaan vielä tule esiin laatudynamiikka, jota tarvitaan Lissabonin, Tukholman ja Barcelonan Eurooppa-neuvostoissa asetettujen

¹⁰ KOM(2001) 511, 12.9.2001; parlamentin päätöslauselma B5-739/2001, 29.11.2001; neuvoston poliittinen sopimus joulukuussa 2001; neuvoston virallinen hyväksyntä helmikuussa 2002 (EYVL L 60, 1.3.2002, s. 60).

¹¹ KOM(2001) 512, 12.9.2001; neuvoston poliittinen sopimus joulukuussa 2001; neuvoston virallinen hyväksyntä helmikuussa 2002 (EYVL L 60, 1.3.2002, s. 70).

¹² KOM(2002) 416, 17.7.2002; parlamentin päätöslauselma A5-301/2002, 25.9.2002; keskustelu neuvostossa lokakuussa 2002.

¹³ KOM(2002) 487, 3.9.2002.

¹⁴ KOM(2002) 621, 13.11.2002.

¹⁵ Euroopan parlamentin (hyväksytty huhtikuussa) ja neuvoston (hyväksytty toukokuussa 2002) päätös.

¹⁶ KOM(2001) 313, 20.6.2001.

¹⁷ Euroopan komissio (2002): *Employment in Europe 2002. Recent trends and prospects*. Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto.

kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamiseen. Ellei laadussa näin ollen tapahdu paranemista, uusien työpaikkojen luomismahdollisuuksia ei pystytä hyödyntämään parhaalla mahdollisella tavalla, ja tämä korostaa laadukkaan sosiaalipolitiikan puutteesta aiheutuvia sosiaalisia kustannuksia. Vuoden 2002 kansallisista toimintasuunnitelmista kävi ilmi hajanainen lähestymistapa työn laatuun, ja tämän vuoksi komissio korosti yhteisen työllisyysraportin luonnoksessa, että jäsenvaltioiden on otettava paremmin huomioon työn laadun parantaminen työllisyyttä koskevissa kansallisissa toimintasuunnitelmissaan.

Kohdennetun julkisen politiikan – etenkin Euroopan työllisyysstrategian – lisäksi tarvitaan ehdottomasti työmarkkinaosapuolten yhteistyökumppanuutta, jotta voidaan saavuttaa uusia ja parempia työpaikkoja koskeva tavoite.

Työllisyysstrategian paikallis- ja alueellisuus

Sekä työttömyys- että työllisyysasteiden alueelliset erot ovat edelleen suuret. Alueiden välisten erojen kaventamiseksi ehdotettuja välineitä ovat erojen perimmäisten syiden analysointi ja tietojen vaihto. Rakennerahastot edistävät alueiden lähentymisen ja yhteenkuuluvuuden vahvistamista.

Työllisyyspolitiikan alalla paikallis- ja alueviranomaisten aktiivinen osallistuminen työllisyyttä koskevien kansallisten toimintasuunnitelmien suunnitteluun ja toteuttamiseen on keskeisen tärkeää. Näiden viranomaisten osallistuminen on lisäksi keskeistä avoimen koordinoitimenetelmän ja hyvän hallintotavan kannalta.

Koulutus ja elinikäinen oppiminen.

Investointi yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen on mitä tärkeintä, jotta päästään täystyöllisyyttä ja laadukkaita työpaikkoja koskevaan Lissabonin tavoitteeseen. Työvoimaa koskeva tärkein vaatimus on ammattitaidon kohottaminen.

Tiedot vaikuttaisivat osoittavan, että EU:ssa investoidaan liian vähän henkilöpääomaan. Liian vähäinen investoiminen sosiaalipolitiikan puutteen vuoksi aiheuttaa kustannuksia taloudelle ja haittaa kysynnän ja tarjonnan tasapainoa, luo pullonkauloja, nostaa työvoimakustannuksia, mikä näkyy esimerkiksi tietotekniikka-alalla, sekä rajoittaa Euroopan talouden tuotantokykyä. Tehokkaan poliittisen vastauksen antamiseksi on määritettävä puitteet, vahvistettava laatustandardit ja luotava kannustimia työnantajille ja yksilöille, jotta lisättäisiin henkilöpääomaan tehtävien yksityisten investointien määrää ja laatua. Tähän liittyy myös julkisten menojen suuntaaminen henkilöpääoman kartuttamiseen, myös tutkimus- ja kehittämistyöhön¹⁸.

Elinikäistä oppimista koskevalla muistiolla¹⁹ käynnistettiin Euroopan laajuinen keskustelu, johon osallistui kaikki asiaan liittyvät tahot ja osapuolet. Euroopan parlamentti kehotti päätöslauselmassaan²⁰ jäsenvaltioita tekemään yhteistyötä hyödyntämällä avointa koordinoitimenetelmää, keskittymään koulutustoimiin osallistumista koskevien konkreettisten tavoitteiden määrittämiseen ja takaamaan oikeuden ammatilliseen ja täydennyskoulutukseen kaikille. Komissio esitti julkisen keskustelun perusteella

---

¹⁸ Tällaisia julkisia menoja pidetään korkealaatuisina komission tiedonannossa *Julkisen talous EMU:ssa – 2002* (KOM(2002) 209, 14.5.2002).

¹⁹ SEK(2000)1832, 30.10.2000.

²⁰ Parlamentin päätöslauselma A5-322/2001, 23.10.2001.

seurantatiedonannon, jossa esitettiin mahdollisia tulevia toimia, joilla eurooppalainen elinikäisen oppimisen alue voitaisiin toteuttaa.

Euroopan työllisyysstrategiassa tämä prioriteetti tulee hyvin esiin työllistettävyyden korostamisessa ja etenkin toimissa, joilla pyritään estämään pitkäaikaistyöttömyyttä ja edistämään aktiivista työmarkkinapolitiikkaa. Euroopan sosiaalirahaston kautta myönnettyllä yhteisön tuella on strategista merkitystä.

Lisäponnistuksia kuitenkin tarvitaan. Tässä yhteydessä on mainittava alojen välisellä tasolla tehty työmarkkinaosapuolten sopimus, joka koski ammattitaidon ja -pätevyyden kehittämistä. Työmarkkinaosapuolet sitoutuivat seuraamaan kehitystä kaikilla tasoilla ja tekemään arvioinnin keväällä 2006²¹.

Tärkein toimi

- Eurooppalaisen elinikäisen oppimisen alueen toteuttaminen²²

Tietoyhteiskunnan sosiaaliset ja työllisyysnäkökohdat

Myös ammattitaidon kehittäminen on keskeistä tietoyhteiskunnan sosiaalisten ja työllisyysnäkökohtien kannalta. Vuonna 2002 kiinnitettiin erityishuomiota sen tarkasteluun, miten tietoyhteiskuntaa voitaisiin hyödyntää muutoksenhallinnassa ja työn laadun vahvistamisessa. Tämä korostaa tietoyhteiskunnan työpaikkojen keskeistä asemaa muutosten helpottamisessa ja Euroopan talouden kehittämisessä.

Verkko-oppimista (*e-learning*) pidetään yhtenä tärkeimmistä keinoista, joilla muutos saadaan aikaan vähitellen. Seuratakseen edistystä komissio on julkaissut väliraportin verkko-oppimisen tilanteesta.

Tärkeimmät toimet

- Valmisteluasiakirja *Information Society Jobs – quality for change*²³
- e-Learning – katse huomispäivän koulutukseen²⁴

Liikkuvuus

Ammattitaitoa ja liikkuvuutta käsittelevän asiantuntijaryhmän raportin jälkeen komissio hyväksyi ammattitaitoa ja liikkuvuutta vuonna 2002 koskevan toimintaohjelman, jolla pyritään parantamaan eurooppalaisen työvoiman ammattitaitoa ja sopeutumiskykyä. Siihen sisältyy toimenpiteitä, joilla pyritään lisäämään ammatillista ja alueellista liikkuvuutta, vähentämään liikkuvuutta koskevan tiedon hajanaisuutta ja parantamaan työpaikoista tiedottamista. Ehdotetuilla toimenpiteillä, joihin sisältyvät esimerkiksi eurooppalainen sairausvakuutuskortti ja ammatillista liikkuvuutta koskevan keskitetyn tiedotussivuston luominen, on tarkoitus saada Euroopan työmarkkinoista avoimemmat ja helpopääsyisemmät.

²¹ Sopimus 28.2.2002.

²² KOM(2001) 678, 21.11.2001; parlamentin päätöslauselma A5-62/2002, 14.3.2002; neuvoston päätöslauselma, kesäkuu 2002 (EYVL C 163, 9.7.2002, s. 1).

²³ SEK(2002) 372, 3.4.2002.

²⁴ SEK(2002) 236, 28.2.2002.

On käynnistetty tutkijoiden tarpeisiin suunnattuja erityistoimia, joihin kuuluvat esimerkiksi tutkijoiden liikkuvuutta käsittelevä portaali sekä tutkijoiden liikkuvuuskeskusten Euroopan laajuinen verkosto.

Yksi toimintasuunnitelmassa esiin otettu seikka koskee tutkintojen tunnustamista maiden rajojen yli, ja komissio esitti aiheesta ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi. Tässä yhteydessä voidaan mainita myös työmarkkinaosapuolten sopimus ammattitaidon ja -pätevyyden kehittämisestä. Komissio teki joulukuun 2002 lopussa päätöksen Eures-verkon uudistamisesta ja päivittämisestä (perustuu asetukseen (ETY) N:o 1612/68), ja sillä pyritään lisäämään julkisten työnvälityspalveluiden vastuuta Eures-palveluiden toimittamisessa ja hallinnoinnissa, myös valtioiden rajat ylittävällä tasolla, ja järjeistämään verkkoa laajentumista varten. Komission päätöstä täydentää Eures-peruskirja, jossa esitetään verkon toiminnan keskeiset seikat.

Toinen seikka liittyy henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevien sääntöjen nykyaikaistamiseen, jota Nizzan Eurooppa-neuvosto peräänkuulutti ja joka pitäisi saattaa loppuun vuonna 2003. Komissio teki työntekijöiden oleskeluoikeutta ja vapaata liikkuvuutta koskevan direktiiviehdotuksen, josta keskustellaan Euroopan parlamentissa ja neuvostossa.

Samaan aiheeseen liittyen Nizzan Eurooppa-neuvosto kannusti myös antamaan ja laajentamaan sääntöjä, jotka koskevat sosiaaliturvaoikeuksia valtioiden rajat ylittävissä tilanteissa. Asetuksen (ETY) N:o 1408/71 nykyaikaistamisessa on edistytty, ja asetuksen laajentamisesta kolmansien maiden kansalaisiin tehtiin ehdotus, jonka neuvosto hyväksyi joulukuussa 2002. Samassa neuvoston kokouksessa sovittiin myös yleisnäkemyksestä, joka koskee useita lukuja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisen uudistamisesta tehdyssä ehdotuksessa. Erityisen tärkeä on terveydenhuoltoon koskeva luku, ja siinä tulee esiin edistys, jota on saavutettu eurooppalaisen sairausvakuutuskortin käyttöönnotossa. Komissio antaa aiheesta tiedonannon vuonna 2003.

Tässä yhteydessä on vielä mainittava, että työmarkkinaosapuolia on kuultu eläkkeiden siirrettävyydestä.

Tärkeimmät toimet

- Ammattitaitoa ja liikkuvuutta koskeva toimintasuunnitelma²⁵
- Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ammattipätevyyden tunnustamisesta²⁶
- Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella²⁷
- Ehdotus neuvoston asetukseksi asetuksen (ETY) N:o 1408/71 muuttamisesta soveltamisalan laajentamiseksi koskemaan kolmansien maiden kansalaisia²⁸
- Työmarkkinaosapuolten kuuleminen eläkkeiden siirrettävyydestä²⁹

²⁵ KOM(2002) 72, 13.2.2002; neuvoston päätöslauselma toukokuussa 2002; parlamentin päätöslauselma A5-313/2002, 10.10.2002.

²⁶ KOM(2002) 119, 7.3.2002.

²⁷ KOM(2001) 257, 23.5.2001.

²⁸ KOM(2002) 59, 6.2.2002.

Komissio antoi vuonna 2002 asetuksen työllisyystuesta. Asetuksella myönnetään poikkeus tietäntyyppisten valtiontukien ilmoittamisvelvollisuudesta ja määritellään enimmäismäärä, johon poikkeusta voidaan soveltaa. Tarkoituksena on säilyttää tasapaino työllistämistä edistävien kannusteiden tarpeen sekä turhien tukien ja korvausvaikutusten riskin välillä. Asetuksessa korostetaan Euroopan työllisyysstrategian täytäntöönpanon ja työllisyysasteen kestävästä nostamista varten tarvittavien työmarkkinamuutosten merkitystä.

Komissio totesi yritysten sosiaalista vastuuta koskevassa tiedonannossaan³⁰, että julkisia hankintoja koskevat EU:n säännöt ovat luonteeltaan pääosin taloudellisia, mutta niitä on tarkasteltava myös EY:n perustamissopimuksen 2 artiklaan sisältyvien kestävästä kehitystä koskevien vaatimusten perusteella. Komission tulkitsevista tiedonannoista julkisiin hankintoihin sovellettavasta yhteisön lainsäädännöstä ja mahdollisuuksista ottaa huomioon julkisissa hankinnoissa sosiaaliset näkökohdat³¹ ja ympäristönäkökohdat³² on selkeytetty sitä, miten yhteisön lainsäädännössä tarjotaan lukuisia mahdollisuuksia julkisia hankintoja tekeville tahoille, jotka haluavat ottaa hankintamenettelyissään huomioon sosiaaliset ja ympäristönäkökohdat ja samalla kuitenkin varmistaa, että veronmaksajien varat käytetään tehokkaasti ja että kaikki yhteisön toimijat pääsevät samoin edellytyksin julkisten hankintojen markkinoille.³³

Tärkein toimi

- Komission asetus EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta työllisyystukeen³⁴

3.2 Muutosten ennakointi ja hallinta

Euroopan unionin valitsema strateginen kanta on, että muutoksia ei pidä vastustaa, koska ne ovat keskeisiä talouden uudistumiselle. Näin myös edistetään innovaatiota, kohotetaan tuottavuutta, myös työn organisoinnin nykyaikaistamisen tuloksena, sekä nostetaan kannattavuutta. Kanta vahvistettiin Lissabonin strategiassa.

Valinta perustuu myönteiseen suhtautumiseen muutokseen, joten muutoksia on edistettävä ja helpotettava. Talouden kehityksen pysähtyminen johtaisi elintason laskuun. Muutosten hallinta tukee elinolojen ja elämänlaadun kestävästä kehittämistä ja näin ollen edistää uusien ja parempien työpaikkojen luomista.

Kaikkien muutoksen hyödyntämiseen liittyvien strategioiden olisi perustuttava ennakoivaan ja positiiviseen lähestymistapaan. Muutoksenhallinta edellyttää kuitenkin vankkaa yhteistyötä ja sitoutumista ja rakentuu etenkin työmarkkinaosapuolten vuoropuhelulle. Se myös edellyttää yhteistä haasteiden ja mahdollisuuksien ymmärtämistä.

²⁹ SEK(2002) 597, komissio hyväksynyt 3.6.2002.

³⁰ KOM(2002) 347, 2.7.2002.

³¹ KOM(2001) 566 lopullinen, 15.10.2001.

³² KOM(2001) 274 lopullinen, 4.7.2001.

³³ Lisäksi ostaja voi ottaa huomioon asiaankuuluvan lainsäädännön, esim. sosiaali- tai ympäristölainsäädännön, noudattamatta jättämisen päättäessään olla tekemättä sopimusta tietyn tarjoajan kanssa.

³⁴ EYVL L 337, 13.12.2002.

Työntekijöiden osuuden lisääminen muutostenhallinnassa

Komissio käynnisti vuonna 2002 ensisijaisena toimenä työmarkkinaosapuolten kuulemisen aiheesta "Muutosten ennakointi ja hallinta ja dynaaminen lähestymistapa yrityksen uudelleenjärjestelyn sosiaalisiin näkökohtiin". Muutoksenhallinta on nyt sisällytetty myös työmarkkinaosapuolten monivuotiseen työohjelmaan.

Vuoden 2001 lopulla saavutetun poliittisen sopimuksen jälkeen Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät virallisesti vuoden 2002 alussa puitedirektiivin työntekijöille tiedottamisesta ja heidän kuulemisestaan Euroopan yhteisössä. Direktiivissä vahvistetaan vähimmäisvaatimukset, joiden mukaisesti työntekijöillä on oikeus saada tietoa ja tulla kuulluiksi yhteisössä sijaitsevissa yrityksissä³⁵ ja toimipaikoissa³⁶. Jäsenvaltiot voivat valita, sovelletaanko direktiiviä yrityksiin, joiden palveluksessa on yksittäisessä jäsenvaltiossa vähintään 50 työntekijää, tai toimipaikkoihin, joiden palveluksessa on yksittäisessä jäsenvaltiossa vähintään 20 työntekijää. Määräaika direktiivin täytäntöönpanemiseksi jäsenvaltioissa on 23. maaliskuuta 2005³⁷.

Eurooppayhtiötä koskevista säännöistä ja työntekijöiden osallistumista koskevasta direktiivistä päästiin ratkaisuun vuonna 2001, ja sen jälkeen neuvostossa on tehostettu neuvotteluja Eurooppaosuuskuntaa koskevasta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta sekä sitä tukevasta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivistä, jossa käsiteltäisiin työntekijöiden osallistumista.

Tärkeimmät toimet

- Työmarkkinaosapuolten kuuleminen aiheesta "Muutosten ennakointi ja hallinta ja dynaaminen lähestymistapa yrityksen uudelleenjärjestelyn sosiaalisiin näkökohtiin"³⁸
- Virallinen hyväksyntä: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemisestaan koskevista yleisistä puitteista Euroopan yhteisössä³⁹
- Neuvotteluiden tehostuminen Eurooppaosuuskuntaa koskevista säännöistä annettavasta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta⁴⁰ ja siihen liittyvästä työntekijöiden osallistumista koskevasta direktiivistä⁴¹

³⁵ Yrityksellä tarkoitetaan "voittoa tavoittelevaa tai tavoittelematonta, taloudellista toimintaa harjoittavaa julkista tai yksityistä yritystä, joka sijaitsee jäsenvaltioiden alueella".

³⁶ Toimipaikalla tarkoitetaan "kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti määriteltyä ja jäsenvaltion alueella sijaitsevaa liiketoimintayksikköä, joka on oikeudellisesti riippuvainen osa yritystä ja jossa harjoitetaan jatkuvasti taloudellista toimintaa henkilöstö- ja aineellisilla resursseilla".

³⁷ Direktiiviin sisältyy kuitenkin siirtymäsäännöksiä, joilla jatketaan täytäntöönpanokautta niiden jäsenvaltioiden osalta, joissa ei ole yleistä työntekijöiden edustusjärjestelmää työpaikoilla.

³⁸ SEK(2002) 22, 15.1.2002.

³⁹ EYVL L 80, 23.3.2002, s. 29.

⁴⁰ KOM(1991) 273-3, 18.12.1991; oikeusperusta muuttunut Amsterdamin sopimuksen hyväksymisen jälkeen; sen jälkeen ollut ensimmäisessä käsittelyssä parlamentissa (27.10.1999) ja keskusteltavana neuvostossa (21.5.2002 ja 3.6.2002).

⁴¹ KOM(1991) 273-4, 18.12.1991; oikeusperusta muuttunut Amsterdamin sopimuksen hyväksymisen jälkeen; sen jälkeen ollut ensimmäisessä käsittelyssä parlamentissa (27.10.1999) ja keskusteltavana neuvostossa (21.5.2002 ja 3.6.2002).

Työterveys ja työturvallisuus

Komissio teki vuonna 2002 ehdotuksen uudesta yhteisön työterveys- ja työturvallisuusstrategiasta vuosiksi 2002–2006. Strategian perustana on se, että korkealaatuisen työterveys- ja työturvallisuuspolitiikan puute aiheuttaa merkittäviä taloudellisia kustannuksia.⁴²

Euroopan unioni on onnistunut saavuttamaan alalla myönteisiä tuloksia, mikä näkyy työtapaturmien määrän vähenemisenä. Tapaturmien absoluuttinen määrä on kuitenkin edelleen korkea, ja vuodesta 1999 joissakin maissa ja joillakin aloilla tapaturmien määrä on lähtenyt taas kasvuun. Terveellisemmän työympäristön saavuttamista on näin ollen käsiteltävä osana yleisiä suuntauksia, jotka liittyvät taloudelliseen toimintaan (palvelukeskeisyys), työmuotoihin (enemmän vaihtoehtoja), työikäiseen väestöön (enemmän naisia ja vanhempi työtä tekevä väestö) ja yleensä yhteiskuntaan (monimuotoisempi mutta sosiaalinen syrjäytyminen yleisempää).

Lisäksi ehdokasmaissa työtapaturmien keskimääräinen tiheys on huomattavasti yli EU:n keskiarvon, mikä johtuu suureksi osaksi siitä, että ne ovat enimmäkseen erikoistuneet aloille, jotka perinteisesti ovat riskialttiita.

Uusi tilanne vaatii kattavampaa lähestymistapaa työterveyteen ja työturvallisuuteen. Tämä merkitsee myös monimuotoisempaa toimintavälineiden käyttöä niin, ettei kyseeseen tule ainoastaan vähimmäisstandardit vahvistava lainsäädäntö. On myös edistettävä aktiivisia toimintamalleja, kuten selkeisiin ja luotettaviin tietoihin ja indikaattoreihin perustuvia suorituskyky mittareita, työmarkkinaosapuolten (sekä alakohtaisella että alojen välisellä tasolla) toimia tai yritysten vapaaehtoisia järjestelyitä.

Uudessa strategiassa käsitellään tärkeimpiä aiheita, jotka esitettiin Euroopan parlamentin päätöslauselmassa (lokakuussa 2000) ja sosiaalipoliittista ohjelmaa koskevissa Nizzan poliittisissa suuntaviivoissa. Näitä ovat yhteisön lainsäädännön konsolidointi ja yksinkertaistaminen, uusiin riskeihin (esim. stressiin) vastaaminen, lainsäädännön soveltamisen edistäminen pk-yrityksissä ja hyvien toimintatapojen vaihdon helpottaminen.

Komissio teki syyskuussa 2002 näiden seikkojen perusteella ehdotuksen neuvoston päätökseksi työturvallisuuden, työhygienian ja työterveyshuollon neuvoa-antavan komitean perustamisesta.

Lisäksi komissio esitti luonnoksen suositukseksi, joka koskee itsenäisten ammatinharjoittajien työterveys- ja työturvallisuussääntöjä. Neuvosto hyväksyi suosituksen joulukuussa 2002.

Lainsäädännön alalla Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät virallisesti tärinää koskevan direktiivin (fysikaaliset tekijät) vuoden 2002 puolivälissä. Direktiivissä vahvistetaan yhteiset tärinää koskevat standardit kaikkialla Euroopan unionissa. Melua koskevasta direktiiviluonnoksesta on käyty sovittelumenettelyyn kuuluvia neuvotteluja Euroopan parlamentissa ja neuvostossa syyskuussa ja lokakuussa 2002.

Neuvosto hyväksyi yhteisen kannan nykyisen asbestidirektiivin muuttamiseksi Euroopan parlamentin ensimmäisessä käsittelyssä antaman lausunnon perusteella.

---

⁴² Ks. myös KOM(2002) 89; sosiaalipoliitiikan puutteen kustannuksista on raportoinut myös Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto – ks. <http://agency.osha.eu.int>

Tärkeimmät toimet

- Yhteisön uusi työterveys- ja työturvallisuusstrategia vuosiksi 2002–2006⁴³
- Ehdotus neuvoston päätökseksi työturvallisuuden, työhygienian ja työterveyshuollon neuvoa-antavan komitean perustamisesta⁴⁴
- Ehdotus neuvoston suositukseksi työturvallisuus- ja työterveyslainsäädännön soveltamisesta itsenäisiin ammatinharjoittajiin⁴⁵
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi terveyttä ja turvallisuutta koskevista vähimmäisvaatimuksista työntekijöiden suojelemiseksi altistumiselta fyysikaalisista tekijöistä (tärinä) aiheutuville riskeille⁴⁶
- Sovittelumenettelyssä saavutettu sopimus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivistä terveyttä ja turvallisuutta koskevista vähimmäisvaatimuksista työntekijöiden suojelemiseksi altistumiselta fyysikaalisista tekijöistä (melu) aiheutuville riskeille⁴⁷
- Euroopan parlamentin ensimmäinen käsittely ja neuvoston yhteinen kanta: ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi työntekijöiden suojelemisesta vaaroilta, jotka liittyvät asbestialtistukseen työssä, annetun neuvoston direktiivin 83/477/ETY muuttamisesta⁴⁸

Työympäristö ja työsuhteet

Työympäristön ja työsuhteiden nykyaikaistaminen on keskeistä pyrittäessä yhdistämään taloudelliset ja yhteiskunnalliset suuntaukset Euroopan talouksien keskinäisen riippuvuuden kasvaessa. Siinä olisi otettava huomioon esimerkiksi tietotekniikan käyttöönotto ja leviäminen ja se, miten työn organisointia voidaan parantaa niin, että sekä yritys että työntekijät saisivat siitä mahdollisimman suuren hyödyn. Se on keskeistä myös työn joustavuutta ja turvallisuutta koskevassa keskustelussa.

Työsuhteiden nykyaikaistaminen ja parantaminen on ala, johon liittyy monia toimijoita, kuten poliittiset päättäjät, ja jolla etenkin kaiken tason – alojen välisillä ja alakohtaisilla sekä Euroopan, kansallisen ja aluetason – työmarkkinaosapuolilla on merkittävä vastuu.

Alalla tapahtui merkittävää kehitystä vuonna 2002.

Työmarkkinasuhteita käsittelevä korkean tason ryhmä jätti raporttinsa vuoden 2002 alussa. Komissio otti huomioon raportissa esitetyt suositukset ja esitti työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua koskevan tiedonannon, jossa se luonnosteli työmarkkinaosapuolten asemaa innovaation ja muutoksen tukemisessa. Tiedonannossa käsiteltiin myös sitä, miten

⁴³ KOM(2002) 118, 11.3.2002, parlamentin päätöslauselma A5-310/2002, 23.10.2002; neuvoston päätöslauselma EYVL C 161, 5.7.2002, s. 1.

⁴⁴ KOM(2002) 486, 4.9.2002.

⁴⁵ KOM(2002) 166, 3.4.2002, parlamentin lausunto A5-326/2002; neuvoston poliittinen sopimus joulukuussa 2002.

⁴⁶ EYVL L 177, 6.7.2002, s. 13.

⁴⁷ KOM(1992) 560, 23.12.1992, sopimus sovittelumenettelyssä 23.10.2002.

⁴⁸ KOM(2001) 417, 20.7.2001, parlamentin ensimmäinen käsittely A5-91/2002, 11.4.2002; neuvoston yhteinen kanta CS/2002/9635/1, 23.9.2002.

työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu voisi parantaa eurooppalaista hallintotapaa, kun kuulemiset lisääntyvät, eri tasojen yhteenniveltäminen paranee ja vuoropuhelun avoimuus kasvaa.

Komissio teki tähän liittyen ehdotuksen neuvoston päätökseksi kasvua ja työllisyyttä käsittelevän kolmikantakokouksen perustamisesta. Tällaisella kokouksella pitäisi varmistaa, että työmarkkinaosapuolten aloitteet ja toimet otetaan täysimääräisesti huomioon poliittisessa päätöksenteossa Euroopan tasolla.

Lisäksi työmarkkinaosapuolet sopivat marraskuussa 2002 ensimmäistä kertaa itsenäistä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua koskevasta työohjelmasta, joka kattaa vuodet 2003–2005 ja joka laadittiin Laekenissa joulukuussa 2001 kokoontuneelle Eurooppa-neuvostolle annetun työmarkkinaosapuolten yhteisen julistuksen pohjalta. Työohjelmassa etusijalla ovat työllisyys, liikkuvuus ja laajentuminen, ja suunnitelluilla erityistoimenpiteillä pyritään helpottamaan talouselämän muutosta lisäämällä kilpailukykyä, parantamalla työympäristöä, edistämällä yhdenvertaista pääsyä työmarkkinoille sekä vahvistamalla yhdenvertaista kohtelua työssä (sukupuolesta, iästä, vammaisuudesta, rodusta jne. riippumatta).

Sopimus yhteisestä työohjelmasta on merkittävä askel Euroopan tason työmarkkinaosapuolten panoksen vahvistamiseksi, ja se korostaa työmarkkinaosapuolten itsenäisyydelle annettua merkitystä ja niiden vastuuta, kun ne tekevät päätöksiä, jotka vaikuttavat sekä työnantajiin että työntekijöihin.

Muita vuoden 2002 saavutuksia oli Euroopan tason työmarkkinaosapuolten kesäkuussa allekirjoittama puitesopimus etätöystä. Ne ilmoittivat työsuhteiden nykyaikaistamista ja parantamista koskevan kuulemisen toisessa vaiheessa aikeestaan neuvotella vapaaehtoinen sopimus Euroopan tason puitteiksi, jotka allekirjoittajapuolet panisivat täytäntöön, ja puitesopimus on tulosta tästä.

Komissio käynnisti työntekijöiden henkilötietojen suojaa koskevan kuulemisen toisen vaiheen, ja stressiä koskevasta kuulemisesta käynnistettiin ensimmäinen vaihe.

Alakohtaisella tasolla on mainittava erityisesti kaivannaisalaa käsittelevän työmarkkinaosapuolten neuvottelukomitean perustaminen. EuroCommerce ja UniEuropa Commerce sopivat vapaaehtoisista suuntaviivoista eri-ikäisten työntekijöiden työllistämisen tukemisesta kaupan alalla. Maatalousalalla tehtiin Euroopan tasoinen sopimus ammatillisesta koulutuksesta⁴⁹. Televiestintäalan työmarkkinaosapuolet tarkastelivat helmikuussa 2001 tehdyn etätöytä koskevan sopimuksen täytäntöönpanoa ensimmäisen kerran.

Komissio teki maaliskuussa 2002 ehdotuksen vuokratyötä koskevaksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi. Lainsäädäntöaloite tehtiin erityisesti Euroopan parlamentin kehoituksesta, koska työmarkkinaosapuolet eivät onnistuneet pääsemään sopimukseen aiheesta. Komission direktiiviehdotuksen tarkoituksena on luoda asianmukaiset puitteet vuokratyövoiman käytölle, jotta edistettäisiin työpaikkojen luomista ja työmarkkinoiden sujuvaa toimintaa ja samalla parannettaisiin vuokratyön laatua takaamalla syrjimättömyyden periaatteen soveltaminen vuokratyöntekijöihin.

Euroopan parlamentti ja neuvosto pääsivät sopimukseen maksukyvyttömyysdirektiivin muuttamisesta. Muutetulla direktiivillä tarkistetaan aiempaa direktiiviä niin, että siinä otetaan huomioon yhteisön oikeuskäytäntö ja muuttuva työmaailma. Euroopan parlamentti ja

---

⁴⁹ Sopimus tehty 5. joulukuuta 2002.

neuvosto pääsivät myös lopulliseen sopimukseen säännöksistä, jotka koskevat työaikajärjestelyitä maantiekuljetusten alalla. Komissio teki lisäksi ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi työajan järjestämisestä. Ehdotuksella pyritään kodifioimaan useasti muutetut säännöt yhteisön lainsäädännön yksinkertaistamiseksi ja selkeyttämiseksi.

Vuonna 2001 laaditun työntekijöiden taloudellista osallistumista koskevan valmisteluasiakirjan jälkeen komissio esitti vuonna 2002 tiedonannon työntekijöiden taloudellisen osallistumisen edistämisestä. Sillä pyritään motivoimaan työntekijöitä olemaan aloitteellisia ja osallistumaan dynaamisesti yrityksen toimintaan ja antamaan heille mahdollisuus päästä osallisiksi yrityksen saavuttamasta voitosta.

Komissio perusti virallisesti työmarkkinasuhteista vastaavien pääjohtajien työryhmän, jonka tehtävänä on tukea tiivistä yhteistyötä jäsenvaltioiden viranomaisten ja Euroopan komission välillä. Ryhmän pitäisi helpottaa tiedonvaihtoa jäsenvaltioiden tilanteesta sekä lainsäädännön täytäntöönpanosta, tarkistuksesta ja yksinkertaistamisesta.

Tärkeimmät toimet

- Työmarkkinasuhteita käsittelevän korkean tason ryhmän raportti⁵⁰
- Komission tiedonanto *Euroopan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu – uudistumisen ja muutoksen taustavoima*⁵¹
- Ehdotus neuvoston päätökseksi kasvua ja työllisyyttä käsittelevän kolmikantakokouksen perustamisesta⁵²
- Etätöitä koskeva työmarkkinaosapuolten puitesopimus⁵³
- Työntekijöiden henkilötietojen suojaa koskevan työmarkkinaosapuolten kuulemisen toinen vaihe⁵⁴
- Stressiä koskevan työmarkkinaosapuolten kuulemisen ensimmäinen vaihe
- Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi vuokratyöntekijöiden työehdoista⁵⁵
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi työntekijöiden suojaa työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun neuvoston direktiivin 80/987/ETY muuttamisesta⁵⁶
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi maantieliikenteen liikkuvissa tehtävissä toimivien henkilöiden työajan järjestämisestä⁵⁷

⁵⁰ Ks. http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-dial

⁵¹ KOM(2002) 341-1, 26.6.2002.

⁵² KOM(2002) 341-2, 26.6.2002.

⁵³ Allekirjoitettu 16.6.2002.

⁵⁴ K(2002)4084, komissio hyväksynyt 29.10.2002.

⁵⁵ KOM(2002) 149, 20.3.2002; parlamentin tarkistukset ensimmäisessä käsittelyssä A5-356/2002; keskustelu neuvostossa 3.12.2002.

⁵⁶ EYVL L 270, 8.10.2002, s. 10.

⁵⁷ EYVL L 80, 23.3.2002, s. 35.

- Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista⁵⁸
- Komission tiedonanto työntekijöiden taloudellisen osallistumisen edistämisestä⁵⁹
- Komission päätös työmarkkinasuhteista vastaavien pääjohtajien työryhmän perustamisesta⁶⁰
- Työmarkkinaosapuolten itsenäiset toimet:
- Ammattitaidon ja pätevyyden elinikäistä kehittämistä koskevat yhteiset toimintapuitteet⁶¹
- Euroopan työmarkkinaosapuolten monivuotinen työohjelma⁶²

Yritysten sosiaalinen vastuu

Vuonna 2001 annetun vihreän kirjan jälkeen komissio esitti heinäkuussa 2002 yritysten sosiaalista vastuuta koskevan tiedonannon, jossa se otti huomioon sidosryhmien kuulemisessa esitetyt kannat sekä Euroopan parlamentin, neuvoston, talous- ja sosiaalikomitean ja alueiden komitean lausunnot.⁶³

Yritysten sosiaalisella vastuulla tarkoitetaan sitä, että yritykset sisällyttävät sosiaaliset ja ympäristönäkökohdat liiketoimintaansa ja suhteisiinsa sidosryhmiensä kanssa vapaaehtoisesti. Näin ne voivat edistää merkittävästi kestävästä kehityksestä.

Aloite on erityisen tärkeä uusien ja parempien työpaikkojen, paremman hallintotavan ja sääntelyn, lisääntyneen kilpailukykyyn sekä kestävästä kehityksestä kannalta. Komissio pyrkii edistämään myös sosiaaliseen vastuuseen liittyviä kaupallisia näkökohtia samoin kuin yrityksen toiminnan ulkoista arviointia ja vertailuanalyysiä sosiaalisten ja ympäristönäkökohtien osalta. Komissio ehdotti lisäksi sidosryhmien välisen foorumin perustamista. Foorumi käynnistettiin 16. lokakuuta 2002, ja siinä kokoontuvat työnantajajärjestöjen, ammattiliittojen ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen sekä muiden liike-elämän järjestöjen Euroopan tason edustajat tarkoituksenaan lisätä avoimuutta ja tukea yritysten sosiaalista vastuuta koskevien käytäntöjen ja välineiden lähentymistä.

Tärkeimmät toimet

- Komission tiedonanto yritysten sosiaalisesta vastuusta⁶⁴
- Sidosryhmien välisen foorumin perustaminen

⁵⁸ KOM(2002) 336, 24.6.2002.

⁵⁹ KOM(2002) 364, 26.7.2002.

⁶⁰ K(2002) 1140, komissio hyväksynyt 27.3.2002.

⁶¹ EAY:n, UNICE:n ja CEEP:n sopimus, 28.2.2002.

⁶² Hyväksytty työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua käsittelevässä huippukokouksessa 28.11.2002.

⁶³ http://europa.eu.int/comm/dgs/employment_social/index_en.htm; parlamentin päätöslauselma A5-159/2002, 30.5.2002; neuvoston päätöslauselma 3.12.2002; talous- ja sosiaalikomitean lausunto CES/2002/355, 20.3.2002 sekä alueiden komitean lausunto CDR/2001/345, 14.3.2002.

⁶⁴ KOM(2002) 347, 2.7.2002.

3.3 Sosiaalisen osallisuuden edistäminen ja syrjinnän torjuminen

Sosiaalista osallisuutta koskeva strategia – avoin koordinoitimenetelmä

Lissabonin Eurooppa-neuvosto kehotti toteuttamaan toimia, jotka vuoteen 2010 mennessä vaikuttavat merkittävästi köyhyyden poistamiseen. Tämän mukaisesti Nizzassa joulukuussa 2000 kokoontunut Eurooppa-neuvosto sopi tavoitteista ja työskentelymenetelmistä, joilla avoin koordinoitimenetelmä pannaan täytäntöön alalla. Vuoden 2001 aikana jäsenvaltiot toimittivat sosiaalisen osallisuuden edistämistä koskevat kansalliset toimintasuunnitelmat, jotka kattoivat kauden vuoden 2001 puolivälistä vuoden 2003 puoliväliin, ja Laekenin Eurooppa-neuvostossa hyväksyttiin sosiaalisen osallisuuden edistämistä koskeva yhteinen raportti, jossa tarkasteltiin näitä suunnitelmia. Laekenissa hyväksyttiin myös joukko yhteisesti sovittuja indikaattoreita, joilla on tarkoitus seurata Lissabonin tavoitteiden saavuttamista, parantaa asiaa koskevaa tietämystä ja tukea tiedonvaihtoa.

Vuoden 2002 aikana saavutettu tärkein kehitysaskel oli viralliseen sopimukseen pääseminen osallisuuden edistämistä koskevien kansallisten toimintasuunnitelmien toisen kierroksen tavoitteista ja työskentelymenetelmistä vuoden 2003 puolivälin jälkeen. Vuoden 2002 loppupuoliskolla järjestettiin useita keskusteluja ja kuulemisia⁶⁵, ja lokakuussa oli pyöreän pöydän tapaaminen, jossa kuultiin kansalaisjärjestöjä, työmarkkinaosapuolia ja muita tahoja.

Uudet yhteiset tavoitteet eivät suurestikaan poikkea Nizzassa sovitusta. Merkittävin muutos oli ottaa mukaan Barcelonan Eurooppa-neuvoston päätelmä, jonka mukaan jäsenvaltioiden olisi asetettava kansallisissa toimintasuunnitelmissaan tavoitteita, joiden avulla pyritään vuoteen 2010 mennessä vähentämään huomattavasti sellaisten ihmisten määrää, joita uhkaa köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen. Lisäksi tasa-arvonäkökohtiin sekä maahanmuuton ja sosiaalisen syrjäytymisen väliin yhteyksiin olisi kiinnitettävä enemmän huomiota.

Yhteisön toimintaohjelma sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi tuli voimaan tammikuussa 2002⁶⁶. Ohjelmasta tuetaan myös yhteistyökumppanuutta, etenkin sosiaalipalveluita hoitavien organisaatioiden, kansalaisjärjestöjen, työmarkkinaosapuolten ja alue- ja paikallisviranomaisten välillä.

Tärkeimmät toimet

- Kansallisten toimintasuunnitelmien toteuttaminen
- Neuvoston sopimus yhteisistä tavoitteista⁶⁷

Tietoteknisen osaamisen erot

Yksi Lissabonin strategian keskeinen osa on sen estäminen, että osaamis pohjaiseen talouteen siirtyminen automaattisesti aiheuttaisi tietoteknisen osaamisen eroja ja lisäisi väestön eriarvoisuutta. Tämän vuoksi on päätetty hyödyntää uuden tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia. Nykyiset e-Europe-aloitteet ovat erityisen tärkeitä tässä yhteydessä. Vertailuanalyysijä koskevasta raportista julkaistiin päivitetty versio vuonna 2002.

⁶⁵ Hieman tarkistetut yhteiset tavoitteet hyväksyttiin virallisesti neuvostossa joulukuussa 2002.

⁶⁶ EYVL L 10, 12.1.2002, s. 1.

⁶⁷ Joulukuussa 2002.

Erityishuomiota olisi kiinnitettävä toimiin, joilla parannetaan tietoyhteiskunnan palveluiden tarjoamista vammaisille.

Tärkeimmät toimet

- Raportti eEurope-vertailuanalyyseistä – eEurope 2002⁶⁸
- Komission valmisteluasiakirja *Delivering eAccessibility – improving disabled people's access to the Knowledge Based Society*⁶⁹
- Neuvoston päätöslauselma "*eAccessibility*" – vammaisten tietämysyhteiskuntaan pääsyn parantaminen⁷⁰

Kolmansien maiden kansalaisten yhtäläinen kohtelu

Ehdotus sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 soveltamisalan laajentamisesta koskemaan kolmansien maiden kansalaisia hyväksyttiin neuvostossa joulukuussa 2002⁷¹. Samassa neuvoston kokouksessa päästiin poliittiseen sopimukseen yleisnäkemyksestä asetusehdotuksen luvusta, joka koskee sairautta, työtapaturmia ja ammattitaitteja sekä kuolemantapauksen johdosta annettavia etuuksia. Erityisen merkittävää edistystä saavutettiin eurooppalaisen sairausvakuutuskortin käyttöönoton osalta.

Tärkein toimi

- Neuvoston hyväksyntä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 soveltamisalan laajentamisesta koskemaan kolmansien maiden kansalaisia – joulukuu 2002.

Syrjinnän torjunta

Vuonna 2002 tätä alaa koskevissa toimissa keskityttiin syrjinnän torjumista koskevan yhteisön toimintaohjelman (2001–2006) täytäntöönpanoon sekä valmisteluihin, jotka koskivat rotuun tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään ja sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän kieltävien kahden yhteisön direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä vuonna 2003.

*Vammaisten integroitumista edistävä toiminta*⁷²

Vuosi 2003 on erityisen merkittävä vammaisten oikeuksien esiin tuomisen kannalta, koska se on julistettu Euroopan vammaisten teemavuodeksi. Sekä yhteisön tasolla että jäsenvaltioissa – keskus-, alue- ja paikallistasolla – valmistelut kaikkialla Euroopassa toteutettavia monenlaisia toimia varten ovat hyvin käynnissä. Vuoden aikana odotetaan aiheesta aktiivista keskustelua, jonka avulla voidaan saada alaa koskevia uusia toiminta-ajatuksia.

⁶⁸ KOM(2002) 62, 5.2.2002.

⁶⁹ SEK(2002) 1039, 26.9.2002.

⁷⁰ Hyväksyttiin neuvostossa joulukuussa 2002.

⁷¹ KOM(2000) 186, 28.4.2000.

⁷² Ks. myös kohta, jossa käsitellään tietoteknisen osaamisen eroja ja tietoyhteiskunnan palveluiden tarjoamista vammaisille.

3.4 Sosiaalisen suojelun nykyaikaistaminen

Sosiaalipoliittisessa ohjelmassa esitettyä lähestymistapaa on täsmennetty heinäkuussa 1999 annetussa tiedonannossa *Yhteinen strategia sosiaalisen suojelun uudistamiseksi*, jossa komissio ehdotti, että jäsenvaltioiden ja komission välillä olisi oltava poliittista ajatustenvaihtoa neljästä perusaiheesta: työn tekeminen kannattavaksi ja tulojen turvaaminen, eläkkeiden turvaaminen ja eläkejärjestelmien rahoituksen kestävyys, sosiaalisen osallisuuden edistäminen sekä korkealaatuisen ja ylläpidettävissä olevan terveydenhuollon varmistaminen.

Neuvosto perusti kesäkuussa 2000 virallisesti sosiaalisen suojelun komitean foorumiksi, joka edistää toimintaa näillä aloilla.

Kullakin alalla edistyiinkin vuonna 2002, ja sosiaalisen osallisuuden edistämistä koskevia toimia on kuvattu kohdassa 3.3.

Sosiaalisen suojelun järjestelmät ovat olennainen osa eurooppalaista yhteiskuntamallia, mutta ne ovat edelleen kunkin jäsenvaltion vastuulla. Yhteisön tasolla voidaan edistää sosiaalisen suojelun järjestelmien välttämätöntä nykyaikaistamista selkeyttämällä sosiaalisen osallisuuden edistämiseen ja eläkejärjestelmiin liittyviä nykyisiä toimia sekä myöhemmin terveydenhuoltoon ja työn tekemiseen kannattavaksi liittyvää yhteistyötä yhdeksi avoimeksi koordinointimenetelmäksi. Tämä vahvistaa huomattavasti Lissabonin strategian yhteiskunnallista ulottuvuutta.

Riittävät ja kestävät eläkkeet

Lissabonin Eurooppa-neuvosto kehotti jäsenvaltioita tekemään yhteistyötä ja vaihtamaan tietoja sosiaalisen suojelun järjestelmistä ja etenkin eläkejärjestelmien kestävydestä. Joulukuussa 2001 Laekenissa kokoontunut Eurooppa-neuvosto vahvisti ehdotukset avoimen koordinointimenetelmän soveltamisesta alalle. Jotta toiminnassa tulisivat esiin sekä sosiaaliset että taloudelliset näkökohdat, prosessin organisoinnista vastaavat yhdessä sosiaalisen suojelun komitea ja talouspoliittinen komitea. Jäsenvaltiot toimittivat syyskuussa 2002 eläkepolitiikkaa koskevat kansalliset strategiaraportit, joiden perusteella neuvosto ja komissio laativat yhteisen eläkeraportin keväällä 2003 kokoontuvalle Eurooppa-neuvostolle.

Tärkeimmät toimet

- Komission tiedonanto turvattuja ja kestäviä eläkkeitä koskevien kansallisten strategioiden tukemisesta⁷³
- Komission joulukuussa 2002 hyväksymä luonnos eläkkeitä koskevaksi raportiksi⁷⁴

⁷³ KOM(2001) 362, 3.7.2001; parlamentin päätöslauselma A5-71/2002, 11.4.2002.

⁷⁴ Hyväksytty 17. joulukuuta 2002.

Korkealaatuinen ja kestävä terveydenhuolto

Kesäkuussa 2001 Göteborgissa kokoontunut Eurooppa-neuvosto pohti ikääntyvän yhteiskunnan asettamia haasteita ja pyysi sosiaalisen suojelun komiteaa ja talouspoliittista komiteaa laatimaan alustavan raportin terveydenhuollon ja vanhusten pitkäaikaishoidon tarjoamiseen liittyvistä haasteista väestön ikääntyessä. Tämä täydentää edellä kuvattuja eläkkeisiin liittyviä toimia.

Maaliskuussa 2002 kokoontuneelle Barcelonan Eurooppa-neuvostolle toimitettiin komission joulukuussa 2001 antaman tiedonannon perusteella raportti, jossa ehdotettiin kolmea laaja-alaista aihetta – saatavuus kaikille, hoidon korkea laatu ja hoitojärjestelmien rahoituksen kestävyys – perustaksi alaa koskevalle yhteistyölle ja tiedonvaihdolle. Eurooppa-neuvoston vahvistettua lähestymistavan jäsenvaltioille lähetettiin kyselylomake, jonka avulla näihin aiheisiin liittyvää politiikkaa tarkasteltiin lähemmin. Jäsenvaltiot toimittivat vastauksensa syksyllä 2002. Komissio tekee luonnoksen neuvoston ja komission yhteiseksi raportiksi, joka toimitetaan keväällä 2003 kokoontuvalle Eurooppa-neuvostolle.

Tärkein toimi

- Komission tiedonanto *Terveyden- ja vanhustenhuollon saatavuus, laatu ja taloudellinen kestävyys tulevaisuudessa*⁷⁵

3.5 Tasa-arvon edistäminen

Sosiaalipoliittisessa ohjelmassa esitetään kaksi keskeistä tapaa edistää sukupuolten tasa-arvoa: erityisaloitteet ja valtavirtaistaminen (*mainstreaming*).

Valtavirtaistaminen

Valtavirtaistamisella tarkoitetaan tasa-arvonäkökohtien sisällyttämistä kaikkiin asiaan liittyviin politiikan aloihin, myös arvioimalla tehtyjen ehdotusten sukupuolivaikutuksia. Parempaa säädöskäytäntöä koskevan asetuspaketin myötä, jonka komissio esitti kesäkuussa 2002, sukupuolivaikutusten arvioinnista on tullut olennainen osa vaikutustenarviointia, jonka komissio tekee järjestelmällisesti lainsäädäntöä ja poliittisia aloitteita koskeville ehdotuksille.⁷⁶ Komissio raportoi vuosittain saavutetusta edistyksestä ja laatii vuosittain tasa-arvostrategian, jota noudatetaan komission politiikassa ja toiminnassa.

Työllisyyden ja sosiaalipolitiikan alalla tasa-arvonäkökohtia on arvioitu Euroopan työllisyysstrategiassa, valtavirtaistaminen on otettu paremmin huomioon tavoitteissa valmisteltaessa sosiaalista osallisuutta koskevien kansallisten toimintasuunnitelmien seuraavaa kierrosta, ja tasa-arvonäkökohdat on sisällytetty eläkkeitä koskeviin yhteisiin tavoitteisiin. Valtavirtaistamista on käsitelty myös rakennerahastojen toiminnassa.

Komissio esitti rakenneindikaattoreita koskevassa tiedonannossaan, että indikaattoreiden eriyttämistä sukupuolen mukaan olisi pidettävä yleisenä periaatteena.

⁷⁵ KOM(2001) 723, 5.12.2001.

⁷⁶ KOM(2002) 276, 5.6.2002.

Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa, että neuvosto on antanut päätelmiä tasa-arvonäkökohtien huomioon ottamisesta ympäristö-, työllisyys- ja sosiaaliasioissa sekä maatalouden alalla. Toukokuussa kokoontuneen maatalousneuvoston päätelmien mukaisesti sukupuolten tasa-arvosta maaseudulla on tulossa keskeinen tekijä maaseudun kehittämissuunnitelmassa.

Erityistoimenpiteet

Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät vuonna 2002 sovittelumenettelyn jälkeen direktiivin, jolla muutetaan direktiiviä 76/207/ETY miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa.

Euroopan parlamentti käsitteli tasapuolista osallistumista päätöksentekoon ja antoi omaaloitteisen mietinnön naisten edustuksesta Euroopan unionin työmarkkinaosapuolten keskuudessa.

Neuvosto on käsitellyt naisiin kohdistuvaa väkivaltaa, ja se korosti, että väkivallan torjunta vaatii hallitusten ja koko yhteiskunnan väsymättömiä ponnistuksia. Neuvosto sopi Beijingin toimintaohjelman vuotuisen seurannan yhteydessä indikaattoreista, jotka koskevat naisiin kohdistuvaa perheväkivaltaa.

On myös huomattava, että komissio on kiinnittänyt huomiota tasa-arvonäkökohtien sisällyttämiseen ulkosuhteisiin liittyvissä toimissaan ja politiikassaan, mikä tulee esiin esimerkiksi Johannesburgissa pidettyyn kestävä kehityksen huippukokoukselle osoitetussa komission asiakirjassa.⁷⁷

Euroopan tasa-arvoinstituutin perustamista koskeva toteutettavuustutkimus tehtiin tammikuussa 2002⁷⁸, ja asiaa pohditaan sen pohjalta.

On myös syytä muistaa Barcelonan Eurooppa-neuvostossa sovitut lastenhoitoa koskevat tavoitteet, joilla pyritään helpottamaan työ- ja perhe-elämän yhteensovittamista.⁷⁹

Tärkeimmät toimet

- Naisten ja miesten yhtäläisiä mahdollisuuksia Euroopan unionissa koskeva vuosikertomus 2001⁸⁰
- Sukupuolten tasa-arvoa koskeva yhteisön puitestrategia – Työohjelma vuodeksi 2002⁸¹
- Neuvoston päätelmät tasa-arvonäkökohtien huomioon ottamisesta maatalousalalla⁸² ja tasa-arvonäkökohtien valtavirtaistamisesta EU:n politiikassa⁸³

⁷⁷ Ks. esimerkiksi KOM(2002) 82, 13.2.2002.

⁷⁸ Tammikuu 2002; tutkimuksen toteutti PLS RAMBOLL Management;

http://europa.eu.int/comm/employment_social/equ_opp/documents_en.html

⁷⁹ Tätä asiaa käsitellään tarkemmin kohdassa "Enemmän ja parempia työpaikkoja".

⁸⁰ KOM(2002) 258, 28.5.2002.

⁸¹ KOM(2001) 773, 17.12.2001.

⁸² Toukokuu 2002.

⁸³ Kesäkuu 2002, työllisyys- ja sosiaaliasioiden neuvoston kokous.

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi direktiivin 76/207/ETY muuttamisesta⁸⁴
- Euroopan parlamentin mietintö naisten edustuksesta Euroopan unionin työmarkkinaosapuolissa⁸⁵
- Tasa-arvonäkökohtien huomioon ottaminen rakennerahastojen toiminnassa

3.6 Sosiaalipoliittisten näkökohtien vahvistaminen laajentumisen ja EU:n ulkosuhteiden yhteydessä

Laajentuminen

Vuonna 2002 kiinnitettiin paljon huomiota myös siihen, miten työllisyys- ja sosiaalialaa koskevan yhteisön lainsäädännön noudattamista voitaisiin helpottaa ja seurata. Päätöksiä on tehty sen varmistamiseksi, että ehdokasmaat voivat osallistua tasa-arvoa, syrjinnän torjumista ja sosiaalisen syrjäytymisen torjuntaa koskeviin toimintaohjelmiin sekä työllisyyttä kannustaviin toimiin. Tämä on erityisen tärkeää, koska näillä ohjelmilla tuetaan tiedonvaihtoa ja verkottumista sekä tarjotaan taloudellisia resursseja, jotta esimerkiksi joko julkiset tai yksityiset tahot⁸⁶ paikallis- ja aluetasolla voisivat osallistua aktiivisesti näihin toimiin.

Komissio on tehostanut ehdokasmaiden poliittisten päättäjien ja toimijoiden kanssa käytävää keskustelua sekä kahdenvälisin suhtein että konferenssein. Vuonna 2002 järjestettiin kaksi suurta konferenssia, joissa tarkasteltiin yhteisön lainsäädännön täytäntöönpanoa ja myös avoimen koordinoitimenetelmän toimintaa työllisyys- ja sosiaalipolitiikan alalla⁸⁷. Euroopan työmarkkinaosapuolet, etenkin alakohtaisella tasolla, järjestivät seminaareja ja pyöreän pöydän keskusteluja yhdessä ehdokasmaiden työmarkkinaosapuolten kanssa valmistellakseen näitä laajentumiseen ja tulevaan osallistumiseen alakohtaisiin työmarkkinaosapuolten neuvottelukomiteoihin.

Kaikissa ehdokasmaissa on vähitellen ryhdytty noudattamaan työllisyysstrategiaa, mikä käy ilmi työllisyyspolitiikan ensisijaisia tavoitteita koskevista yhteisistä arviointiasiakirjoista, ja vuoden 2002 aikana on toteutettu samanlaisia toimia sosiaalisen osallisuuden edistämistä koskevien yhteisten muistioiden laatimiseksi. Tällaisista muistioista kävisivät ilmi maakohtaisesti toimet, joita tarvitaan osallisuuden edistämisen prosessin seuraamiseksi ja poliittisten suuntaviivojen antamiseksi köyhyden torjunnan ja sosiaalisen osallisuuden edistämisen alalla.

Tärkeimmät toimet

- Yhteisön lainsäädännön täytäntöönpanon helpottaminen ja seuranta
- Ehdokasmaiden mahdollisuus osallistua työllisyys- ja sosiaalialalla toteutettaviin neljään toimintaohjelmaan⁸⁸

⁸⁴ EYVL L 269, 5.10.2002, s. 15.

⁸⁵ A5-279/2002, 25.9.2002.

⁸⁶ Myös työmarkkinaosapuolet ja kansalaisjärjestöt.

⁸⁷ Helmikuussa ja joulukuussa 2002.

⁸⁸ K(2002)2035 hyväksytty komissiossa 6.6.2002 (sosiaalisen syrjäytymisen torjunta); K(2002)2036 hyväksytty komissiossa 6.6.2002 (yhdenvertaiset mahdollisuudet); K(2002)2037 hyväksytty

- Yhteiset arviointiasiakirjat työllisyyspolitiikan ensisijaisista tavoitteista⁸⁹
- Sosiaalisen osallisuuden edistämistä koskevan yhteisen muistion valmistelu ehdokasmaiden kanssa

Kansainvälinen yhteistyö ja ulkosuhteet

Komissio tekee tiivistä yhteistyötä kansainvälisten järjestöjen kanssa työllisyys- ja sosiaalipolitiikkaan liittyvillä aloilla, ja erityisen merkittävää on OECD:n ja ILO:n kanssa tehtävä yhteistyö. Komissio on tehostanut ILO:n kanssa tehtävää yhteistyötä perustynormien edistämiseksi, työmarkkina- ja sosiaalipolitiikan ohjausjärjestelmän kehittämiseksi ja ihmisarvoisen työn edistämiseksi globalisoitumisen yhteydessä. Yhteistyön puitteissa käynnistetään myös yhteisiä tilastotietojen keruita pilottialueilla. Komissio osallistuu ILO:n perustaman globalisaation sosiaalisia näkökohtia käsittelevän maailmankomission toimintaan järjestämällä helmikuun 2003 alussa korkean tason seminaarin aiheesta.

Tärkeällä sijalla on myös YK:n ja G-8-maiden kanssa tehtävä yhteistyö. Työllisyys- ja sosiaalipolitiikka oli kansainvälisten keskustelujen keskipisteessä Madridissa järjestetyssä ikääntymistä koskevassa maailmankokouksessa ja G-8-maiden kokouksessa Montrealissa huhtikuussa 2002.

Sosiaalialalla on lisäksi kahdenvälisiä yhteistyöohjelmia Yhdysvaltojen ja Japanin kanssa.

Komission ulkosuhdepolitiikkaan on sisällytetty työllisyys- ja sosiaalipolitiikkaan liittyviä aiheita, etenkin köyhyyden vähentämiseen, naisten ja miesten tasa-arvoon sekä työn laatuun liittyen, ja varsinkin kehitysyhteistyö perustuu yhtenäisiin strategioihin, joissa yhdistyvät paikallisesti hallittavat taloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset, ympäristöön liittyvät ja institutionaaliset osatekijät.

EY:n kehitysavun tärkein väline on ohjelmointi. Siinä keskitytään maa-/aluekohtaisiin strategia-asiakirjoihin, joissa asetetaan strategiset puitteet EY:n prioriteettitoimille tietyssä maassa tai tietyllä alueella.

YK:n vuosituhannen julistukseen liittyvät kehitystavoitteet (*Millenium Development Goals*) ovat keskeisellä sijalla kehitysyhteistyöpolitiikassa. Niissä korostetaan yhteiskunnan ja yksilön kehitystä, jotta saavuttaisiin kehitystä ja vähennettäisiin köyhyyttä.

Taloudellisten, yhteiskunnallisten ja ympäristönäkökohtien kehittämistä edistävä integroitu lähestymistapa on keskeinen seikka EU:n kestäväen kehityksen strategiassa, mikä tulee esiin Johannesburgin huippukokoukseen osallistumisessa ja sen seurannassa.

---

komissiossa 6.6.2002 (syrjinnän torjunta); K(2002)3964-1 ja K(2002)3964-2 hyväksytyt komissiossa 23.10.2002 (työllisyyttä kannustavat toimet).

⁸⁹ Allekirjoitettu lähes kaikkien ehdokasmaiden kanssa; yhteisen arvioinnin allekirjoitus Latvian kanssa vuoden 2003 alussa ja tarkasteluprosessi Turkin kanssa käynnistetty.

Tärkeimmät toimet

- Tuki YK:n vuosituhannen julistukseen liittyvien kehitystavoitteiden saavuttamiselle vuoteen 2015 mennessä
- Ikääntymistä koskevaan toiseen maailmankokoukseen osallistuminen⁹⁰
- Johannesburgin huippukokoukseen osallistuminen⁹¹

4. Päätelmät ja tulevaisuudennäkymät

4.1 Julkinen tuki työllisyys- ja sosiaalipolitiikalle

Suuri enemmistö EU:n kansalaisista tukee aktiivisia julkisia toimia, joilla taataan kohtuulliset sosiaaliset ja taloudelliset standardit kaikille⁹². Lähes 90 prosenttia väestöstä on sitä mieltä, että työttömyyden, köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunta pitäisi asettaa etusijalle EU:n poliittisessa toiminnassa. Lisäksi puolet näin vastanneista katsoo, että nykyisellä politiikalla ja toimilla ei päästä kohtuullisuuden tavoitteeseen.

15–24-vuotiaiden keskuudessa tehty mielipidekysely osoittaa, että sosiaalipolitiikalle asetettavat haasteet eivät todennäköisesti vähene tulevina vuosikymmeninä.⁹³ Eurooppa-valmistelukunnalle osoitetuissa nuorten kannanotoissa on pidetty tärkeimpinä työttömyyden, sosiaalisen syrjäytymisen ja köyhyyden torjuntaa.

4.2 Sosiaalipoliittisen ohjelman väliarviointi

Työllisyys- ja sosiaalipolitiikan alalla toteutettavia toimia olisi kuitenkin vahvistettava Lissabonin strategiassa määriteltyjen yleisten poliittisten suuntaviivojen mukaisesti. Tämä merkitsee sitä, että politiikalla olisi pyrittävä maksimoimaan talous-, työllisyys- ja sosiaalipolitiikan positiivinen vuorovaikutus. Tämän vuoksi sosiaalipolitiikan asema tuottavana tekijänä on keskeisen tärkeä politiikan muotoilussa, ja korkealaatuisen sosiaalipolitiikan puuttumisesta aiheutuvat kustannukset tulevat voimakkaasti esiin vuonna 2003 laadittavassa sosiaalipoliittisen ohjelman väliarvioinnissa.

Jotta kaikki toimijat ja sidosryhmät, myös Euroopan parlamentti, jäsenvaltiot, talous- ja sosiaalikomitea, alueiden komitea, työmarkkinaosapuolet, kansalaisjärjestöt, paikallis- ja alueviranomaiset, kansainväliset järjestöt ja asiantuntijat, voivat antaa panoksensa ohjelman tähänastisen täytäntönnäpön arviointiin ja keskustella ohjelman jäljellä olevaksi kaudeksi⁹⁴ asetettavista prioriteeteista, komissio järjestää aiheesta konferenssin maaliskuussa 2003. Komissio hyväksyy väliarvioinnin toukokuussa 2003, minkä jälkeen se toimitetaan Euroopan parlamentille, neuvostolle, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle.

Väliarviointia käsittelevässä konferenssissa käytävälle keskustelulle sosiaalipolitiikan puutteesta aiheutuvista kustannuksista on näin ollen lähtökohtana se, että työmarkkinoilla ei ole kyse tavaroista ja abstrakteista tuotannontekijöistä vaan ihmisistä ja työmarkkinasuhteista.

⁹⁰ KOM(2002) 143, 18.3.2002; parlamentin päätöslauselma A5-184/2002, 11.4.2002.

⁹¹ Ks. esimerkiksi KOM(2002) 82, 13.2.2002.

⁹² Eurobarometri, toukokuu 2002.

⁹³ Eurobarometri, heinäkuu 2002.

⁹⁴ Vuoden 2005 loppuun.

Tämä merkitsee sitä, että työmarkkinoihin on sisällyttävä tekijä, joka motivoi ihmisiä hyviin suorituksiin⁹⁵. Työmarkkinaosapuolilla ja niiden vuoropuhelulla on tässä merkittävä asema, koska ne vähentävät toimijoiden epävarmuutta toisten käyttäytymisestä, ja tässä mielessä ne lisäävät sosiaalista pääomaa⁹⁶.

Sosiaalinen pääoma muokkaa ryhmien välisiä suhteita ja sosiaalisia rakenteita ja lisää henkilö pääoman kehittämismahdollisuuksia dynaamisessa toimintaympäristössä.

Sosiaalinen pääoma sisältyy verkostoihin, normeihin ja luottamukseen, ja sen avulla asiaan liittyvät toimijat ja instituutiot voivat toimia tehokkaammin yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu sosiaalisen pääoman yhtenä osatekijänä edistää sitä, että mahdollisimman monet työntekijät saavat osansa ammattitaidon kehittämisestä ja tuottavuuden kasvusta.

Työmarkkinayhteistyö on keskeistä, jotta voidaan määritellä uudelleen joustavuuden ja turvallisuuden välinen yhteys, myös työn organisoinnin uudistamisen kautta. Osaamis pohjaisen talouden yleistyessä työmarkkinayhteistyöstä tulee kollektiivinen voimavara innovaatioille, sillä ammattitaitohan on työntekijöillä eikä työpaikoissa.

Jotta työmarkkinayhteistyö voisi edistää työmarkkinatoimien dynamiikkaa ja innovaatiota, osapuolten, etenkin työntekijöiden, ei pidä jämähtää menneeseen.

Tämä asia on ymmärretty, joskaan ei täysin yleisesti, ja se näkyy monissa sopimuksissa, jotka on laadittu työmarkkinaosapuolten osallistumisen kautta. Useimmissa jäsenvaltioissa alojen välisellä tasolla toteutettavalla kahdenvälisellä (ja kolmenvälisellä) työmarkkinapolitiikalla säännellään työmarkkinoita ja pyritään työllisyyden ja kilpailukyvyn kasvuun⁹⁷.

Kasvua ja työllisyyttä käsittelevän kolmikantakokouksen perustamista koskevalla ehdotuksella pyritään helpottamaan samanlaisen tulevaisuuteen suuntautuvan lähestymistavan omaksumista Euroopan tason työmarkkinaosapuolten keskuudessa. Itsenäistä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua varten laadittu monivuotinen työohjelma osoittaa, että Euroopan tason työmarkkinaosapuolilla on kattava lähestymistapa, jossa keskitytään molempia osapuolia hyödyttäviin tavoitteisiin.

Lähestymistapa tukee näkemystä, jonka mukaan taloudellisten ja sosiaalisten näkökohtien välisessä suhteessa toisen lisääntyminen ei välttämättä merkitse toisen vähentymistä.

Sosiaalisesta suojelusta voidaan myös todeta, että sillä voi olla positiivista tai negatiivista vaikutusta taloustilanteeseen, samalla tavalla kuin sosiaalipolitiikan puutteesta voi aiheutua taloudellista etua tai kustannuksia. Sosiaalipolitiikan nykyaikaistamisen taustalla on näkemys, että se olisi suunniteltava tarvittaessa investoinniksi, jolla edistetään markkinoiden tehokkuutta eikä niinkään korjata puutteita. Vaikka sosiaalisen suojelun perimmäisenä tarkoituksena ei olekaan parantaa talouskasvua, sillä voi kuitenkin olla kiistämättömän positiivista merkitystä taloudelle.

---

⁹⁵ Tämä on ydinseikka työn laadun edistämisessä.

⁹⁶ Sosiaalisella pääomalla tarkoitetaan aineettoman omaisuuden kuten instituutioiden ja työmarkkinasuhteiden sekä hyvän hallintotavan (mikä tarkoittaa lisääntynyttä osallisuutta) ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden roolia.

⁹⁷ Useissa maissa tehdyt työllisyyttä ja kilpailukykyä koskevat sopimukset vahvistavat tämän suuntauksen.

Kesällä 2002 julkaistussa vaikutustenarviointia koskevassa komission tiedonannossa esitetyllä lähestymistavalla edistetään sosiaalipolitiikasta tai sen puutteesta aiheutuvien etujen tai kustannusten parempaa yhteenniveltämistä, koska sillä luodaan uusi kulttuuri, jossa uuden lainsäädännön ja tärkeiden poliittisten aloitteiden taloudelliset, yhteiskunnalliset ja ympäristövaikutukset otetaan täysimittaisesti huomioon.

4.3 Tärkeimmät aloitteet vuonna 2003

Komissio käynnistää vuonna 2003 joukon merkittäviä aloitteita.⁹⁸

- Sosiaalipoliittisen ohjelman väliarviointi

→ **Työllisyyttä** koskevat tärkeimmät aloitteet

- Tiedonanto Euroopan työllisyysstrategian tarkistamiseen sovellettavasta lähestymistavasta
- Ehdotus neuvoston päätökseksi jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista vuodeksi 2003
- Suositus neuvoston suositukseksi jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan täytäntöönpanosta vuonna 2003
- Komission raportti työmarkkinoilta poistumisistä
- Tiedonanto maahanmuutto-, työllisyys- ja sosiaalipolitiikan vuorovaikutuksesta EU:ssa
- Euroopan sosiaalirahaston väliarviointi rakennerahastojen arvioinnin yhteydessä
- Komission tiedonanto jäsenvaltioille yhteisön Equal-aloitetta koskevien suuntaviivojen tarkistamisesta työmarkkinoihin liittyvän kaikenlaisen syrjinnän ja eriarvoisuuden torjumista koskevien uusien tapojen edistämiseksi tarkoitetun kansainvälisen yhteistyön osalta

→ **Muutos** ja työympäristö

- Työntekijöiden henkilötietojen käsittelyä ja yksityisyyden suojaa koskevan työmarkkinaosapuolten kuulemisen jatkotoimet
- Työmarkkinaosapuolten kuuleminen mahdollisuudesta tarkistaa eurooppalaisen yritysneuvoston perustamisesta tai työntekijöiden tiedottamis- ja kuulemismenettelyn käyttöönottamisesta yhteisönlaajuisissa yrityksissä tai yritysryhmissä annettua direktiiviä 94/45/EY työmarkkinaosapuolten uuden työohjelman huomioon ottamiseksi, etenkin rakenneuudistusten osalta
- Komission tiedonanto palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon annetun direktiivin 96/71/EY tarkistamisesta

---

⁹⁸ Ks. myös komission lainsäädäntö- ja työohjelma vuodeksi 2003 (KOM(2002) 590), jossa työllisyys- ja sosiaalipolitiikka esitetään komission strategiaan prioriteetteihin liittyen.

- Komission tiedonanto työajan järjestämisestä annetun direktiivin 93/104/EY tarkistamisesta
- Komission direktiivi toisen työperäisen altistumisen viiteraja-arvojen luettelon laatimisesta työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemisesta työpaikalla esiintyviin kemiallisiin tekijöihin liittyviltä riskeiltä annetun neuvoston direktiivin 98/24/EY panemiseksi täytäntöön
- Komission tiedonanto työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön täytäntöönpanosta (direktiivi 89/391/ETY ja 6 muuta)

→ Sosiaalisen osallisuuden edistäminen ja syrjinnän torjuminen

- Luonnos yhteiseksi raportiksi sosiaalisen osallisuuden edistämisestä
- Komission tiedonanto Euroopan vammaisten teemavuoden 2003 jatkotoimista
- Komission tiedonanto Euroopan rasismien ja muukalaisvihan seurantakeskuksen toiminnan edistymistä koskevasta arvioinnista; tähän sisältyy ehdotus seurantakeskuksen perustamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 1035/97 muuttamisesta
- Komission tiedonanto neuvostolle vammaisten ihmisoikeuksia koskevasta YK:n yleiskokouksesta
- Ensimmäinen yhdenvertaisuutta ja syrjinnän torjumista koskeva raportti.

→ Sosiaalinen suojelu

- Tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle tulevista poliittisista yhteistyötoimista terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon alalla
- EU-yhteistyön vahvistaminen työtä kannustavien tekijöiden edistämiseksi sosiaalisen suojelun järjestelmissä (työn tekeminen kannattavaksi)
- Tiedonanto eurooppalaisesta sairausvakuutuskortista
- Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta
- Toimenpiteet työeläkeoikeuksien siirrettävyyden parantamiseksi (työmarkkinaosapuolten kuulemisen toinen vaihe)

→ Yhtäläiset mahdollisuudet

- Sukupuolten tasa-arvoa koskevien direktiivien uudelleenlaadinta

- Tasa-arvoa EU:ssa koskeva vuosikertomus
- Tasa-arvon valtavirtaistamista koskeva raportti
- Tasa-arvoa koskeva työohjelma
- Tasa-arvonäkökohtien huomioon ottaminen rakennerahastojen toiminnassa

→ **Laajentuminen**

- Laajentumisvalmistelut
- Osallisuuden edistämistä koskevien yhteisten muistioiden allekirjoittaminen
- Yhteisten arviointiasiakirjojen toteuttamisen edistymistä koskeva raportti
- Kansalaisjärjestöjen kanssa käynnistettävä aloite kansalaisyhteiskunnan kehittämiseksi ehdokasmaissa